

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Jaarverslag 2022

NAV-missie:

Een goed inkomen en faire opbrengstprijzen

*2022: massale boerenprotesten,
het 'proces Remkes', 3 ministers van LNV,
het nieuwe GLB en het 7e Actieprogramma*

Inhoud

2022: massale boerenprotesten, het ‘proces Remkes’, 3 ministers van LNV, het nieuwe GLB en het 7 ^e Actieprogramma	4
Hoofdzaken 2022	4
Stikstof en perspectief	4
Landbouwakkoord	5
Doorwerking van de oorlog in Oekraïne	5
Het nieuwe GLB: veel overleg, kleine aanpassingen	5
Marktmacht en oneerlijke handelspraktijken	6
Richtlijn ACM.....	7
Cool Farm Tool wint nog weinig terrein	7
7 ^e Actieprogramma en Maatwerk aanpak als test voor doelsturing	8
Negatief effect vrijhandelsverdragen steeds meer erkend, nog geen omslag in beleid	9
Voorstellen voor markt- en prijsbeleid juist nu nodig	9
Producentenorganisatie Consumptie aardappelen (POC) op eigen benen.....	10
BO Akkerbouw als platform	11
Markt- en prijsinformatie	11
Producentenorganisatie Eiwitboeren van Nederland opgericht	12
2022: warm en droog, maar geen grote droogteproblemen	13
Pootaardappelteelt floreert ondanks stijging kostprijs en toename virusdruk.....	13
Betere prijzen consumptie aardappelen maar ook stijging kostprijs	14
Opbrengsten zetmeelaardappelen onder druk door droogte	15
Hoge graanprijzen	15
Suikermarkt gestabiliseerd	16
Opbrengst uien valt tegen	16
Wortelen en knolselderij	17
Vooruit met kwaliteit, duurzaamheid en innovatie.....	17
Smaller wordend middelenpakket en ongelijk speelveld	17
Duurzaamheid.....	17
Onderzoek en Innovatie.....	18
Mogelijk nieuwe ruimte voor nieuwe verdelingstechnieken	18
Regeldruk, schade en risico's beperken.....	18
Brede Weersverzekering.....	18

Wildschade en Agrarisch natuurbeheer	18
Waterschapsbelastingen.....	19
Mijnbouwschade.....	19
Samen met anderen.....	19
Vertegenwoordigingen	19
Platform Aarde Boer Consument (ABC).....	19
Internationaal	20
Certificeringsoverleg.....	20
Samenwerking NAV met andere belangenbehartigers	20
Vakbonden	20
VTA.....	20
G8.....	20
LTO Nederland	21
Activiteiten NAV in de regio's in 2022	21
Waddenagenda.....	21
Regio Noord-Holland	22
Regio Noord-Klei	22
Regio Noordoost	23
Regio Midden.....	23
Regio Zuid/Zuidwest	23
Tot slot	24
Ledendag.....	24
PR en ledenwerving	24
Bestuur.....	24
Personele zaken	25

2022: massale boerenprotesten, het ‘proces Remkes’, 3 ministers van LNV, het nieuwe GLB en het 7^e Actieprogramma

Hoofdzaken 2022

Het jaar 2022 was een roerig jaar. Drie ministers van landbouw, het beruchte stikstofkaartje, het massale protest in Stroe, de omgekeerde vlaggen in het hele land, Remkes die het gesprek weer op gang moest brengen en tegen het eind van het jaar de eerste gesprekken over een landbouwakkoord. En internationaal werd het jaar natuurlijk gekenmerkt door het uitbreken van de oorlog in Oekraïne. Naast de verschrikkingen en het geweld in Oekraïne heeft dit ook direct gevolg gehad voor de prijzen van met name energie.

Stikstof en perspectief

Het jaar begon met het aantreden van het nieuwe kabinet begin januari, na een zeer lange formatie. Henk Staghouwer werd Minister van LNV en Christiane van der Wal Minister voor Natuur en Stikstof op hetzelfde departement. Op 10 juni presenteerde dit duo de stikstofplannen inclusief kaartje met reductiedoelstellingen en een zeer zwakke perspectiefbrief. Hierop braken massaal protesten uit, wat uitmondde in de grootste demonstratie ooit in Stroe eind juni. Ook NAV-bestuurslid Henk Janknegt sprak daar de menigte van 60.000 mensen toe. In de zomer die volgde werden eerst vooral overall omgekeerde vlaggen opgehangen, ook in woonwijken door mensen die de boeren steunden. Later in de zomer escaleerde het tot snelwegblokkades en asbestverbrandingen. De NAV heeft op dat moment opgeroepen tot kalmte. Inmiddels had het kabinet Rutte IV geen greep meer op de situatie en werd Johan Remkes ingeschakeld als ‘gespreksleider’. Net als veel andere boerenorganisaties was de NAV niet blij met deze keuze, maar het kabinet hield voet bij stuk.

De boerenbelangenbehartigers van de professionele boerenbedrijven hadden zich inmiddels in de aanloop naar Stroe georganiseerd in de G8: LTO, de vier vakbonden NAV, NMV, NVP en POV en daarnaast DDB, Agractie en Fdf. Later sloot ook Biohuis zich er bij aan. Voor het eerste gesprek met Remkes werd Sjaak van der Tak van LTO Nederland als vertegenwoordiger van de G8 gestuurd. Bij een tweede gesprek eind augustus waren alle G8 partijen aanwezig. Dat gesprek ging niet alleen over stikstof maar ook over het gebrek aan vertrouwen tussen boeren en overheid. De NAV heeft de steeds wisselende eisen en regelgeving aangekaart en dat wij voorstander zijn van een langjarig landbouwakkoord, gelijk speelveld binnen en buiten de EU en markt- en prijsbeleid. In september trad onverwacht Staghouwer af als minister en werd tijdelijk opgevolgd door zijn voorganger Carola Schouten. Begin oktober kwam Remkes met zijn eindrapport, wat verrassend hard was tegen het kabinet en de manier waarop er met de agrarische sector wordt omgegaan, maar de doelen werden wel min of meer ongemoeid gelaten. Voordat het kabinet met een reactie kwam wilden zij eerst spreken met de G8, wat gebeurde bij het zogenaamde Catshuisontbijt. Dat was voor ons de eerste kennismaking met de nieuwe minister van LNV Piet Adema. Later die week kwam het kabinet met de reactie dat ze alles zouden overnemen van het Remkes rapport. De NAV is tevreden dat een aantal van haar punten is overgenomen door Remkes en daarna door het kabinet. Het enige punt waar de NAV het echt niet mee eens was, was het voorstel om te gaan werken

met verschillende zones in Nederland, met hoe groter de afstand tot een natuurgebied, hoe intensiever de landbouw mag zijn. Ook de Tweede Kamer sprak zich daar tegen uit in een motie met de oproep gen plannen te maken op basis van die zonering.

Landbouwakkoord

Eén van de aanbevelingen van Remkes was om te komen tot een langjarig landbouwakkoord. De NAV pleit hier al jaren voor. Minister Adema heeft alleen LTO, NAJK, Biohuis en Agractie uitgenodigd aan de hoofdtafel, i.p.v. de G8 zoals eerder het plan was. De sectorale vakbonden mochten in eerste instantie alleen eens in de zes weken komen aanhoren wat de ontwikkelingen waren en zouden niet worden gevraagd om ook te tekenen. De vakbonden zijn hier niet mee akkoord gegaan. Onze bezwaren zijn gedeeltelijk gehonoreerd, in die zin dat er nu sectortafels zijn ingericht en ook de G8-partijen die niet aan de hoofdtafel zitten als partij in het landbouwakkoord worden gezien en worden gevraagd te tekenen. Onze inbreng richt zich vooral op het opnieuw invoeren van markt- en prijsbeleid, op werkbare regels, uitgaand van sturen op doelen en op behoud van voldoende grond voor de akkerbouw. Daarbij zullen wij ons vooral richten op het tegengaan van brede overgangszones langs Natura2000 gebieden, omdat de akkerbouw daar zwaar door getroffen wordt.

In 2022 heeft de NAV een werkgroep Markt- en prijsbeleid opgericht. Deze zal met concrete voorstellen komen richting het landbouwakkoord.

In diverse provincies is er een start gemaakt met de uitvoering van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG); waar mogelijk is de NAV aangehaakt om ook daar de belangen van de akkerbouw te verdedigen.

Doorwerking van de oorlog in Oekraïne

Ook in Nederland heeft de oorlog in Oekraïne invloed. De energieprijzen zijn sterk gestegen en daarmee ook de prijs van kunstmest en diesel, waardoor ook de kostprijzen van een aantal producten stijgen. Bij de kostprijsberekeningen die de NAV in januari doet, was dit nog niet bekend. Voor veel producten is ook de verkoopprijs gestegen, met name de graanprijzen waren hoog.

Een ander effect van de oorlog is dat toch langzamerhand meer duidelijk begint te worden dat voedselzekerheid belangrijk is en de NAV is blij dat met name in de EU het gesprek over voedselsoevereiniteit op gang begint te komen.

Los van alle bovengenoemde hoofdzaken hadden we als NAV en als akkerbouwers met nog veel meer zaken te maken, waarvan het nieuwe GLB en het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn wel het belangrijkste en in ieder geval het tijdrovendst waren. In dit verslag lichten we de verschillende dossiers toe.

Het nieuwe GLB: veel overleg, kleine aanpassingen

Ondanks 2 jaar vertraging van invoering is het nieuwe GLB dat per 1 januari 2023 is ingegaan onder grote tijdsdruk en spanning tot stand gekomen. Iedere lidstaat van de Europese Unie moest binnen de Europese randvoorwaarden een nationale uitwerking opstellen in de vorm van een Nationaal Strategisch Plan (NSP). Hierbij moet worden aangetekend dat mede onder druk van de 'Farm to Fork' plannen de Europese Commissie voorsorteerde op een ombouw van 'landbouwbeleid' naar 'klimaat- en duurzaamheidsbeleid'. In Nederland is het Ministerie van Landbouw (LNV) erg lang bezig geweest met het ophalen van wensen uit allerlei maatschappelijke geledingen in de maatschappelijke begeleidingsgroep (MBG) als Landschappen, Natuur- en Vogelbescherming en dierenbescherming, naast de inbreng vanuit de

landbouwbelangenbehartigers. Met de veelal tegenstrijdige adviezen heeft LNV veelal gekozen voor elementen vanuit het klimaat en duurzaamheid. Hieruit volgt een overheveling van algemeen toegankelijke gelden uit de eerste GLB pijler naar doelgerichte gelden uit pijler 2. Een voorbeeld hiervan is de extra gelden ten behoeve van de veenweide. Ook agrarisch natuurbeheer, de jonge boeren regeling en de brede weersverzekering worden uit deze pijler gefinancierd. De regelgeving vanuit het GLB moest ook parallel lopen aan gelijksoortige regelgeving uit het 7e Actieprogramma Nitraat (AP). Mede vanwege het wettelijke karakter van het AP is het kabinet er niet in geslaagd ook deze regelgeving per 1 januari 2023 in te voeren. In zijn algemeenheid houden de EU en de Nederlandse regering teveel vast aan middelvoorschriften om beoogde doelen te behalen. Deze middelvoorschriften vertalen zich veelal naar 'kalenderlandbouw' met harde data voor bemesting, groenbedekking en oogst. Terwijl de Nederlandse mestwetgeving in de voorbije jaren voldoende heeft aangetoond dat het weer en de boerderij zich nu eenmaal niet 'volgens het boekje' laat sturen. De resultante van alle regelgeving rondom het GLB zal zijn dat er minder geld op het boerenerf komt tegen zwaardere eisen. In de economie geeft zo'n fenomeen van verschaalde marges altijd een prikkel tot versnelde schaalvergroting, zowel op perceel- als bedrijfsniveau. Deze exercitie heeft nogmaals het NAV idee onderstreept dat er in de markt middels een 'marktmeester' evenwicht moet zijn tussen vraag en aanbod met een gelijk speelveld tegen kostendekkende prijzen in plaats van toeslagen!

In vogelvlucht wordt de structuur van het nieuwe GLB als volgt: de basispremie kan behaald worden bij het voldoen aan de 10 basisvoorwaarden voor goede boerenpraktijk (GLMC's). Bij het niet voldoen aan één van deze voorwaarden treedt er een korting op. Daarnaast kunnen er in de eerste pijler vergoedingen komen voor het voldoen aan 'ecoregelingen'. In deze ecoregelingen zijn er punten te behalen op de onderdelen biodiversiteit, bodem en lucht, klimaat, landschap en water. In deze mix zijn er per jaar scores te behalen in drie klassen te weten, brons, zilver en goud met waarderingen van € 60 tot € 200 per ha. Vermeld moet worden dat er aan deze maatregelen ook een kostenplaatje hangt. Bij de inhoud van de tweede pijler vindt de NAV het ontbreken van ondersteuning aan de teelt van eiwitgewassen een gemiste kans om daardoor de Nationale Eiwit Strategie (NES) tot een succes te maken. Daar waar buurlanden ook al in 2022 gekoppelde steun aan deze teelten verleenden, constateren we dat de verwerking van Europees plantaardig eiwit vooral vanuit die lidstaten plaats vindt. Voor de NAV heeft directeur Aleid Dik na de zomer 2022 iedere maandagochtend middels video calls met LNV getracht tot werkbare regelgeving te komen. Dit moet voor LNV wel een les zijn om voortaan tijdig ruggespraak te houden alvorens met uitvoeringsmaatregelen te kunnen starten.

Marktmacht en oneerlijke handelspraktijken

De wet Oneerlijke Handelspraktijken is inmiddels in ons land in werking getreden. Boeren kunnen van de mogelijkheden van deze wet gebruik maken als ze de indruk hebben dat ze door andere deelnemers in de markt oneerlijk behandeld worden. Als degene die een zaak aan de orde wil stellen, anoniem wil blijven, dan kan de klacht bij de ACM (Autoriteit Consument en Markt) gemeld worden. Het gaat dan om een meer algemene misstand bij een bedrijf in de keten. De ACM kan dan besluiten om een dergelijke zaak wel of niet in onderzoek te nemen. Als de ACM wel onderzoek doet en concludeert dat er werkelijk iets mis is, dan kan de ACM het aangeklaagde bedrijf ook sancties opleggen. Als het gaat om iets wat de betrokken boer zelf heeft ondervonden, dan kan men beroep doen op mediator of als dat onvoldoende oplevert, naar de rechter gaan. Deze laatste twee opties kunnen uiteraard niet meer anoniem gebeuren. Het Ministerie van LNV en de ACM hebben op verschillende plekken voorlichting gegeven over deze nieuwe wetgeving. De NAV blijft volgen hoe deze wetgeving in de praktijk gaat uitpakken.

De Wet Oneerlijke Handelspraktijken kan er aan bijdragen dat boeren, als ze door bijvoorbeeld een situatie met overaanbod al een zwakke marktpositie hebben, door andere spelers in de markt extra hard worden aangepakt. Deze wetgeving kan er natuurlijk niet voor zorgen dat een te laag niveau van de markt kan worden opgetrokken. Daarvoor is voor de grote wereldmarkt en stapelbare producten als granen, suiker, zetmeel eiwit en plantaardige oliën een structureel markt- en prijsbeleid nodig. En daarnaast kunnen de nieuwe mogelijkheden die Producenten Organisaties in het GLB hebben gekregen mogelijkheden bieden voor de andere akkerbouwgewassen als aardappelen. De NAV heeft op deze mogelijkheden ingespeeld door het oprichten van de POC (in 2021) en de POE (in 2022, zie elders in dit Jaarverslag).

Het besef dat de verdere verduurzaming van de landbouw in Nederland en de EU enorm wordt belemmerd door de gevolgen van het liberale landbouw- en handelsbeleid, begint op steeds meer plekken door te dringen. De NAV is daarom hoopvol gestemd dat haar jarenlange pleidooi voor de terugkeer van een effectief markt- en prijsbeleid steeds dichterbij komt.

Richtlijn ACM

De ACM heeft in 2022 een richtlijn gepubliceerd over wat boeren mogen binnen de mededingingswet, ofwel als losse groep ofwel georganiseerd in een Producentenorganisatie (PO) of Brancheorganisatie (BO). De NAV heeft naar aanleiding van de concepttekst een gesprek gevoerd met de ACM, omdat wij het niet eens zijn met het feit dat de ACM vindt dat een PO ook de verkoop moet regelen van de producten van de leden. Hoewel het een goed gesprek was, is de richtlijn niet aangepast. Vervolgens hebben NAV, POC en PO eiwitboeren een gesprek gevoerd met het ministerie, want met de huidige richtlijn is er geen verschil tussen een PO en een coöperatie. Het ministerie heeft geen zeggenschap over de ACM maar ging wel een eind mee met onze bewaren. Men heeft ons geadviseerd om een aantal voorbeelden voor te leggen aan de Europese Commissie ter beoordeling.

Cool Farm Tool wint nog weinig terrein

De NAV heeft zich ook dit jaar voor wat betreft het klimaat wederom ingezet om samen met de BO Akkerbouw verder te werken aan de Cool-Farm Tool. We nemen deel aan een Nederlandse gebruikersgroep die zaken kan aankarten bij de Cool Farm Alliance. Ook zitten NAV-leden in de gebruikersgroepen van het project wat een hub bouwt om de data vanuit het Bedrijfsmanagement systeem direct in te lezen in de Cool Farm Tool. Dit is een soms traag en moeizaam proces. Iedereen is er druk mee maar echte stappen zetten valt niet mee. Het lijkt er nu op dat er mede m.b.v. ketenpartijen een pilot komt om te zien of het uiteindelijk een systeem is dat in de praktijk kan gaan werken. De NAV vindt het nadeel van het automatisch inlezen, dat de boer niet meer ziet welke invloed verschillende zaken hebben op de uitstoot van broeikasgassen. Als je het zelf invult, zie je direct wat bijvoorbeeld een andere omgang met gewasresten voor effect heeft. Juist dat educatieve aspect vindt de NAV essentieel en sympathiek aan de CFT. Ook voor de zogenaamde carbon credits geldt, dat het een goed geborgd systeem moet zijn dat van de juiste basis uitgaat en niet alleen het bovenwettelijke waardeert. Dit is soms nog ver te zoeken, ook hier is ongelijk speelveld en 'greenwashing' iets wat een steeds terugkerend probleem is.

7^e Actieprogramma en Maatwerkenpak als test voor doelsturing

Het jaar 2023 stond voor de werkgroep Mineralen vrijwel helemaal in het teken van het bekende 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn. Kenmerkend zijn vooral grote aangekondigde beperkingen hierin op gebied van bouwplan en rotatie. Maar ook de bufferstroken hebben een behoorlijke impact. Wat wel duidelijk te zien is door alle programma's heen, is dat er steeds een groter onderscheid komt tussen zand en klei. En tussen gebieden waar meer of minder uitspoeling van nutriënten plaatsvindt. Doordat de regelgeving en beperkingen zich steeds meer toespitsen op daar waar er opgaven zijn, worden gebieden die al aan de waterkwaliteitseisen voldoen nu in mindere mate hiermee belast. Dat neemt niet weg dat de eerste versie van het 7^e Actieplan onrealistisch, onhaalbaar en onuitvoerbaar was. Er waren vastgestelde rooidatums, teeltrotatiebeperkingen en brede bufferstroken. Voor een aantal grote gewassen dreigde zelfs even het bestaansrecht te verdwijnen. Hierop hebben een groot aantal belangenorganisaties en ketenpartijen onder leiding van BO Akkerbouw de handen ineen geslagen. En zo ontstond het consortium. Na een eerste reactie op de eerste interpretatie dat de plannenvoor het 7^e AP voor ons onacceptabel zouden zijn en het einde zouden betekenen van vele boerenbedrijven, is er door de sector voorgesteld om een alternatief aan te dragen. De minister heeft toegezegd daar ruimte voor te willen geven, wel onder begeleiding van oa LNV, RVO en NVWA. Er zijn hierin enkele werkgroepen opgericht, waarin de NAV zowel in de stuurgroep als één van de werkgroepen actief deelneemt. Samen wordt gewerkt aan een alternatief voor de generieke plannen, de maatwerkenpak. Hoofdpunten daaruit zijn dat de waterkwaliteit hetzelfde blijft en zelfs verbetert, dit alles onderbouwd met metingen. Dankzij dit alternatief kan een teler toch zijn huidige bouwplan blijven hanteren. Inmiddels krijgt de definitieve versie al zijn eindvorm, en is het bijna praktijkrijp. De NAV hoopt hiermee haar leden een volwaardig alternatief te bieden op het generieke beleid, al zal daar wel extra administratie en inspanning tegenover staan. De bufferstroken gaan in 2023 gelden voor het nieuwe GLB en ze worden uiteindelijk toch ook wettelijk verplicht vanuit het 7e AP in 2023. Het is aan de waterschappen om komende tijd goed in beeld te brengen wat waar komt te liggen. Hier ligt voor de NAV ook nog een belangrijke taak, namelijk het definiëren van de verschillende waterlopen. Ook hebben wij verschillende zienswijzen ingediend op onderdelen van het 7^e Actieprogramma, zoals de lijsten met wintergewassen die niet voor 1 oktober te hoeven zijn geroid op zand en löss. Hierop is nog niet gereageerd.

Nog een heikel punt in het mestbeleid was het ingebruik nemen van de nieuwe gecombineerde fosfaatindicator. Hiermee wordt fosfaat op de lange - en korte termijn gemeten en dit wordt gebruikt om tot een nieuwe fosfaatbemesting te komen. De bijbehorende normen strookten totaal niet met de huidige normen, en in vele gevallen viel men behoorlijk terug in gebruiksruijme, vooral in de kalkrijke zeeleigebieden. Hier worden verliezen gebruiksruijme van 20 procent gemeten. Voor de NAV is dit onacceptabel, want in feite is het gewoon cijfermatige diefstal. Ook hierin werd met andere partijen een projectgroep opgezet. Onder leiding van de WUR zijn hiernaar enkele onderzoeken uitgevoerd. Op lange termijn is er wel degelijk een opbrengstverlies, zowel technisch als financieel. En zal het lastig worden om met de huidige beschikbare meststoffen het OS gehalte op peil te houden. De NAV neemt dit mee in de lobby over het mestbeleid. Immers, er was door toenmalig minister Schouten een neutrale overgang beloofd en die is er nu niet.

Verder is de NAV nog actief binnen het CBAV. Hierin zijn dit jaar onder andere nieuwe kerngetallen voor effectieve organische stof aangepast van de verschillende gewasresten. Ook worden N-bemesting richtlijnen voor o.a. groenbemesters opnieuw vastgesteld. Daarbuiten wordt nog deelgenomen aan projecten als de Bodemmaatlat, PPS Beter Bodembeheer, Betere Stal Betere Mest Betere Bodem en andere kleine projecten omtrent een betere bemestingsstrategie voor de akkerbouw.

Negatief effect vrijhandelsverdragen steeds meer erkend, nog geen omslag in beleid

De NAV heeft zich al vanaf haar oprichting verzet tegen de vrijhandelsverdragen. De NAV is ervan overtuigd dat de primaire producent vrijwel nooit een redelijke prijs voor zijn producten zal krijgen in een volledig vrije wereldmarkt. Daarvoor is het nodig dat het aanbod zoveel mogelijk op de vraag wordt afgestemd en dat is bijvoorbeeld voor de honderden miljoenen graantelers in de wereld volstrekt onmogelijk. Daarvoor is het nodig dat een overheid een effectief markt- en prijsbeleid voert en zo nodig in de markt wil ingrijpen. Uiteindelijk is dit ook een maatschappelijk belang, de beste garantie voor voedselzekerheid is om de producent een fatsoenlijke prijs te betalen. Maar ook de andere kant, er voor zorgen dat er geen enorme overschotten ontstaan, vereist een overheid die kan en wil reguleren. De jarenlange inzet van de NAV en andere boeren- en maatschappelijke organisaties voor voedselzekerheid en een eerlijk boereninkomen, heeft er nog niet voor gezorgd dat Nederland en de EU hun landbouw- en handelsbeleid hebben aangepast. We zien inmiddels wel dat van steeds meer kanten op de negatieve gevolgen van het huidige beleid wordt gewezen. Dit zien we niet alleen bij NGO's maar ook in rapporten van overheidsinstanties. En ook Eurocommissaris Frans Timmermans constateert dat zijn Green Deal en Farm to Fork Strategy ernstig worden gehinderd, omdat we door het vrijhandelsbeleid geen eisen aan de productiewijze van importproducten kunnen stellen. Maar dit leidt voorlopig nog niet tot een ander beleid van de EU. Wat wel hoopvol stemt, is dat de Europese Commissie onder voorzitterschap van Frankrijk in 2022 onderzoek heeft laten doen naar mogelijkheden om ook eisen te kunnen stellen aan de productiewijze van importproducten, zonder in conflict te komen met de WTO-regels. Breder in Europa begint dus door te dringen, dat de verduurzaming hier door de vrije import wordt belemmerd.

Het vrijhandelsverdrag met Canada (CETA) is al vanaf september 2017 voorlopig van toepassing. Dit houdt onder meer in dat het vrijhandelsdeel, waar de landbouw in Nederland en de EU het meeste last van kunnen hebben, al vanaf dat moment in werking is. Inmiddels heeft de Eerste Kamer, net als de Tweede Kamer, het verdrag goedgekeurd. Er zijn nog een klein aantal lidstaten waar de stemming in het Parlement over CETA nog moet plaats vinden. Het verdrag met de Mercosur landen (Brazilië, Argentinië, Uruguay en Paraguay) is uitonderhandeld, maar wordt in Brussel nog druk besproken. Aanvankelijk leken veel EU-landen tegen dit verdrag. Maar door de ontbossingswet, die voor het behoud van het regenwoud in het Amazonegebied zou moeten zorgen en omdat de Braziliaanse president Bolsonaro plaats gaat maken voor Lula da Silva, zou dit wel eens kunnen kantelen. Bovendien wordt in Brussel gewerkt aan een splitsing van het verdrag, waardoor het vrijhandelsgedeelte los wordt gemaakt van de meer controversiële zaken als duurzaamheidsafspraken en investeringsbescherming. Door de splitsing zou het verdrag helemaal in Brussel tussen Parlement, Commissie en Raad afgehandeld kunnen worden en hoeft dan niet meer langs de Parlementen van de lidstaten. Frankrijk en Duitsland sturen hier op aan vanwege de belangen van hun auto-industrie.

Naast Mercosur wordt er nog over een hele serie verdragen onderhandeld.

De NAV neemt deel aan de 'Landbouwcoalitie voor een rechtvaardige handel' en de Handel Anders! coalitie om samen met gelijkgezinde organisaties de standpunten zoveel mogelijk kracht bij te zetten.

Voorstellen voor markt- en prijsbeleid juist nu nodig

In 2022 heeft de NAV de werkgroep Markt- en prijsbeleid opgericht. Deze werkgroep heeft op de ledendag in juli een aantal lijnen besproken met de aanwezige leden en gevraagd of men het een goed idee vond om die uit te werken. De leden waren positief en de werkgroep is verder daarmee aan de slag

gegaan. Juist nu de prijzen goed zijn, moet nagedacht worden over hoe te voorkomen dat er straks weer een lang, diep dal volgt. De NAV is verheugd dat er breder dan tevoren belangstelling lijkt voor een vorm van marktmeesterschap. De werkgroep werkt voorstellen uit om in te brengen in het Landbouwakkoord. Uiteraard gaan we uit van een Europese aanpak.

Producentenorganisatie Consumptieaardappelen (POC) op eigen benen

De NAV heeft in januari 2020 de Producenten Organisatie

Consumptieaardappelen (www.pocnederland.nl) opgericht. En in juli

2020 heeft de POC de officiële erkenning van het Ministerie van LNV

gekregen. Inmiddels is de POC een zelfstandige organisatie en is hard

bezig met de opbouw tot een professionele organisatie. De POC heeft in

de nieuwe regelgeving veel mogelijkheden om de aardappeltelers te

verenigen en gezamenlijk in de markt op te treden. Het uiteindelijke doel is om ook voor de telers een

positief rendement van de teelt. De ledenwerving heeft daarbij voor de POC in deze fase de hoogste

prioriteit. Was in het verleden de mogelijkheid om telers te bundelen erg beperkt, in de huidige

regelgeving is dat niet meer het geval. De enige beperkingen zijn nu nog dat de POC de concurrentie niet

volledig mag uitsluiten en dat de leden geen identieke prijzen mogen afspreken. Daarom is op dit moment

de ledenwerving ook zo belangrijk, want hoe meer leden de POC heeft, des te meer kan er voor de leden

bereikt worden. De doelstelling is om op 1 januari 2025 70% van het areaal te hebben verenigd. De

beperkingen die de coronapandemie met zich meebracht hebben de ledenopbouw erg in de weg gezeten.

In de loop van 2022 begon de corona situatie te verbeteren en ook omdat een flink deel van de bevolking

inmiddels was gevaccineerd werden steeds meer beperkingen afgeschaft en daardoor werd het weer

mogelijk aan fysieke bijeenkomsten te denken. Het bestuur van de POC heeft in 2022 veel gesprekken

gevoerd met allerlei spelers in de aardappelketen: met de verwerkende industrie, de aardappelhandel en

vele toeleveranciers en andere dienstverleners. In deze gesprekken zijn de plannen en mogelijkheden van

de POC toegelicht en is duidelijk gemaakt dat de telers als gelijkwaardige partner in de keten met

iedereen willen samenwerken om voor alle schakels in de keten een renderende en toekomstbestendige

aardappelteelt mogelijk te maken.

Verder heeft de POC veel tijd en energie gestoken om voor de leden een contracttool te ontwikkelen

waarmee de contractvoorwaarden van de verschillende fritesfabrieken met elkaar vergeleken kunnen

worden. De POC heeft de leden ook regelmatig gewezen op de sterk stijgende kosten en een

vergelijkende berekening gemaakt voor het rendement van de teelt van tarwe en fritesaardappelen met

de voorwaarden van oogst 2022.

Van 21 november tot 15 december heeft de POC op 16 verschillende locaties over alle

aardappelteeltgebieden in heel Nederland bijeenkomsten georganiseerd. In deze bijeenkomsten werden

het ontstaan, de huidige situatie en de mogelijkheden en de plannen die de POC heeft gepresenteerd.

Ook de projecten waar de POC aan werkt, de contracttool en de break-even berekening van aardappelen

telen op contract en het telen van tarwe, werden toegelicht. En de POC Tour is afgesloten met een

webinar, waar de presentaties ook nog eens online zijn gedaan, voor de telers die niet in de gelegenheid

waren één van de bijeenkomsten te bezoeken.

Eind 2022 had de POC ca. 450 leden.

BO Akkerbouw als platform

In 2014 is de BO Akkerbouw opgericht om als ketenvereniging van boeren, handel, verwerkers en veredelaars de gezamenlijke belangen te verdedigen en te fungeren als overlegplatform. Daarnaast is de hoofdtak om gezamenlijk teeltonderzoek te coördineren. Daartoe is er een verplichte onderzoeksheffing voor telers ingesteld, om het gat dat was gevallen door de gedwongen opheffing van het Productschap Akkerbouw te compenseren. Dit teeltonderzoek voor Onderzoek en Innovatie is bedrijf-overstijgend en nodig om aanpassingen te vinden voor teeltmaatregelen en methoden als gevolg van veranderende ziektedruk, klimaatverandering en regelgeving. Door het aantrekken van cofinanciering uit het bedrijfsleven en van de overheid wordt het totaal budget per jaar van €3 miljoen vanuit de telers verhoogd naar €10 miljoen per jaar. De genoemde heffing is mogelijk via een algemeen verbindend verklaring (AVV), die in 2022 door de rijksoverheid met 10 jaar is verlengd. Naast deze activiteit richt de BO Akkerbouw zich op markt- en prijsinformatie ten behoeve van markttransparantie, certificering volgens het VVAK, het Actieplan Plantgezondheid om enerzijds tot sterkere gewassen te komen maar anderzijds om mogelijkheden voor gewasbescherming overeind te houden. Voorts vertegenwoordigt de BO Akkerbouw de gehele keten in de discussie rondom het klimaatbeleid. In samenwerking met partners Wageningen University&Research (WUR), uitgeverij Misset, Aeres Hogeschool en Groen Kennisnet is eind november het kennisplatform CRKLS opgetuigd om onder andere alle onderzoeksresultaten te bundelen op de website www.crkls.nl.

De structuur van de BO Akkerbouw is zodanig opgebouwd dat de telersorganisaties in de Sectie Teelt, te weten NAJK, LTO vakgroep Akkerbouw en Vollegrondsgroente en de NAV, beslissend zijn over die zaken die het 'boerenerf' aan gaan. De handel en industrie is ondergebracht in de sectie Uitgangsmateriaal, Handel en Verwerking (UHV) en heeft een adviserende rol richting het bestuur van de BO. In de sectie Teelt is vanuit de NAV Henk Janknegt als opvolger benoemd voor Hans van Kessel, naast voorzitter Teun de Jong en adviseur Aleid Dik. De functie van voorzitter van de sectie Teelt is het afgelopen jaar door het terug treden van voormalig LTO vakgroep voorzitter Jaap van Wenum overgegaan naar de nieuwe voorzitter van LTO Akkerbouw/vollegrondsgroente Tineke de Vries. In het bestuur en de algemene ledenvergadering (ALV) was de NAV in 2022 ongewijzigd vertegenwoordigd door Hans van Kessel en Teun de Jong.

Markt- en prijsinformatie

De NAV hecht heel veel belang aan een sterkere positie van de akkerbouwers in de markt. Eén van de noodzakelijke voorwaarden daarvoor is dat ook de akkerbouwer goed geïnformeerd is over die markt, want onze afnemers zijn vaak wereldspelers en hebben zeker een uitstekend beeld van de markt. Om er voor te zorgen dat akkerbouwers ook goed geïnformeerd zijn, vervullen de Landbouwbeurzen een belangrijke rol en ook de transactielijsten van VTA kunnen voor de teler van onschatbare waarde zijn. De rol van deze instrumenten zou nog veel sterker kunnen zijn, als de akkerbouwers zoveel mogelijk al hun transacties melden. Zo kunnen akkerbouwers er samen voor zorgen dat wanneer ze in de markt opereren, ze dezelfde informatie positie hebben als de afnemers.

De Termijnmarkt kan voor aardappeltelers ook een belangrijke informatiebron zijn. Omdat de omvang van de Termijnmarkt de laatste jaren steeds verder lijkt af te nemen, kan het voortbestaan de komende tijd wel eens in het geding komen en daarmee kan de aardappelteler dan een bron van informatie kwijt raken.

De kostprijsberekeningen die de NAV regelmatig maakt van de meest voorkomende gewassen kunnen voor de akkerbouwer een belangrijk instrument zijn om zo effectief mogelijk in de markt te kunnen opereren.

Producentenorganisatie Eiwitboeren van Nederland opgericht

Sinds de oprichting van NAV heeft de teelt van vlinderbloemige eiwitgewassen onze aandacht gehad. Al jaren wordt er gepleit voor gelijk speelveld ook voor de eiwitrijke gewassen om zo de teelt hiervan op de juiste waarde te waarderen. Juist in dit voor de landbouwsector roerige jaar lijkt er beweging te komen, dit mede als gevolg van de opgestelde Nationale Eiwitstrategie en Europese Eiwitstrategie (NES en EES). Immers de teelt kan bijdragen aan het oplossen van een aantal crisissen, denk aan klimaat, biodiversiteit en stikstof en CO₂, alsmede bijdragen aan de eiwittransitie

Veel tijd is besteed aan het bevorderen van de eiwitteelt met daarbij een renderend verdienmodel. De discussie hierover vond plaats in het gremium Eiwitboeren van Nederland onder begeleiding van Foodvalley NL. Samen met Foodvalley NL is het gelukt om de Producentenorganisatie Eiwitboeren van Nederland op te richten. Inmiddels is deze door de Rijksoverheid erkend. Ook is subsidie aangevraagd bij de subsidieregeling 'Samenwerken aan groen-economisch herstel' voor de verdere ontwikkeling van de producentenorganisatie. Een organisatie welke in navolging van de POC zich zal inzetten voor betere positie van de telers (primaire producenten) in de keten. Voor het slagen van de eiwittransitie, iets waar de maatschappij om vraagt, is het namelijk van essentieel belang dat er voor ons als telers een goed verdienmodel is. Want ondanks het feit dat het een nuttig gewas is voor de bodem en agrobiodiversiteit is voor de telers vooral een goed saldo van essentieel belang. Dit zullen we samen met de gehele keten moeten doen. Daarom heeft de NAV samen met de PO en 56 andere ketenpartijen op 14 juli de Greendeal Eiwitrijke gewassen op de Floriade ondertekend. Dit om gezamenlijk met andere partijen het belang van de nationale eiwitstrategie te ondersteunen. Verder zet de NAV zich in om de eiwittransitie ook op te nemen in het te sluiten Landbouwakkoord. Hiertoe wordt geprobeerd ook andere stakeholders aan onze zijde te krijgen. Ook zet de NAV zich in samen met de POC en de PO Eiwitboeren van Nederland om de Leidraad Samenwerking Landbouw zoals opgesteld door de ACM te toetsen en op de juiste wijze van toepassing te laten zijn waarvoor ze bedoeld is (samenwerking met als doel een betere marktpositie), zoals beschreven op p. 7. Verder maken we duidelijk mede m.b.v. de door onze werkgroep opgestelde kostprijsberekening dat de eiwitrijke gewassen moeten renderen en dat de opbrengst van deze gewassen in het GLB en bijbehorende ecoregeling niet bij het saldo van de eiwitrijke gewassen gerekend mag worden.

2022: warm en droog, maar geen grote droogteproblemen

Het jaar 2022 werd gekenmerkt door een vroeg, warm voorjaar, afkoeling begin juni en daarna een warme, droge zomer. In september begon het te regenen met grote verschillen in neerslag tussen de regio's, met wateroverlast in het Zuidwesten. Oktober was wederom bovengemiddeld warm. Anders dan bijvoorbeeld in 2018 waren er geen grote problemen met watertekorten, doordat de waterschappen beter voorbereid waren. Alleen op het Noordoostelijk zand hebben de gewassen wel te lijden gehad. Het door het Ministerie van LNV ingestelde droogteoverleg en de droogtemonitor functioneren goed.

Pootaardappelteelt floreert ondanks stijging kostprijs en toename virusdruk

De teelt van pootaardappelen is een van de belangrijkste 'unique selling points' van de Nederlandse akkerbouw. Hier komen goede teeltgronden, gezond klimaat, hoog opgeleide telers, een goed ontwikkeld handelsplatform en logistiek met innovatiekracht voor rasontwikkeling en teeltsystemen samen. De resultante hiervan is dat Nederland wereldwijd 2/3 van de grensoverschrijdende handel in pootaardappelen voor haar rekening neemt; dit resulteert er in dat wereldwijd ongeveer 45% van de consumptieaardappelen worden geteeld uit Nederlands pootgoed.. Het Waddengebied kenmerkt zich hierbij wel als de kraamkamer van de aardappelteelt, met haar vele kweekbedrijven, telers en het koele klimaat waardoor virus-overbrengende bladluizen minder in aantal zijn dan verder landinwaarts. Naast Noord-Nederland doet zich in mindere mate dezelfde situatie voor in Duitsland en Denemarken. Voor Nederland geldt dat de export van gezond pootgoed naar het Middellandse Zeegebied inclusief Noord-Afrika en Midden-Oosten zo ongeveer de helft van de Nederlandse productie bedraagt. De teelt van aardappelen in vooral onze wintertijd geeft daar een hoog rendement aan opbrengst van voedingsmiddelen per hectare om zo de voedselzekerheid in deze gebieden te waarborgen. Groot voordeel van de aardappelteelt is de korte groeiperiode ten opzichte van zaadgewassen, waardoor ook het waterverbruik per calorie veel lager is.

Bedreigingen van de pootgoedteelt vormen de plannen op het gebied van natuur en daarmee afbraak van goede teeltgronden. Immers, ook hier geldt nadrukkelijk: 'niet alles kan overal'! De teelt kan niet maar zo verplaatst worden in Nederland, omdat we zo nodig natuur willen ontwikkelen langs de randen van Nederland... Ook een bedreiging vormt het verbod op gewasbeschermingsmiddelen. Juist poot- en zaigoed moet van onberispelijke kwaliteit zijn en vrijwel vrij van alle ziektes, zodat de eindgebruiker een lagere input kan hebben! Ook vormt de inflatie met sterke kostenstijging van de input inclusief betaalde arbeid een factor ten opzichte van de extensievere teelt van aardappelen voor de verwerkende industrie. De werkgroep Pootaardappelen heeft zich gebogen over maatregelen om de toegenomen virusdruk op pootaardappelen te beteugelen. Daartoe steunt de werkgroep een NAK voorstel om ook PB2 pootgoed onder bedekking van gaas of stro te mogen telen, waarvan de opbrengst dan niet verhandeld mag worden. De werkgroep heeft kennis genomen van de mogelijke ontwikkeling tot zelfkeur door de eerste afnemer voor bestemmingen binnen de EU. Voor exportbestemmingen buiten de EU zou dan nog wel het officiële NAK-keurmerk nodig zijn. De werkgroep heeft haar zorg uitgesproken dat zo'n ontwikkeling de klok terug zou draaien naar de tijd voor 1932 (!), het jaar dat het ratjetoe aan keuringsnormen en diensten in Nederland is samengevoegd tot de Nederlandse Algemene Keuringsdienst.

De werkgroep Pootaardappelen heeft voorts deelgenomen aan het project ter verdere verbetering van de Nederlandse Pootgoed kwaliteit. In december van 2022 is het eindrapport gepubliceerd met daarin voldoende 'handvatten' om de kwetsbaarheid van bepaalde rassen en de logistiek dusdanig te monitoren of verbeteren dat het eindresultaat bij de eindgebruiker tot tevredenheid stemt. Dit rapport is te lezen op www.CRKLS.nl.

Betere prijzen consumptieaardappelen maar ook stijging kostprijs

Het verslagjaar 2022 begon nog met wereldwijd allerlei beperkende maatregelen vanwege de coronapandemie. En daardoor ondervond de afzet van diepgevroren aardappelproducten ook nog steeds grote hinder. De vraag naar tafelaardappelen bleef steeds goed doorlopen. Het prijsniveau van tafelaardappelen werd wel gedrukt door de situatie op de fritesmarkt. In de loop van het voorjaar verbeterde de coronasituatie en werden de beperkende maatregelen steeds verder afgebouwd. Daardoor herstelde de wereldeconomie zich onverwacht snel. Dit snelle herstel leverde wel weer problemen op als tekorten op de grondstof-, energie- en arbeidsmarkt, wat door de Russische inval in Oekraïne nog eens werd versterkt. En er waren ook logistieke problemen, omdat er wereldwijd een schaarste was aan containers en een belangrijk deel van de containers vast zat in Chinese havens, waar nog wel lockdowns waren. Door het herstel van de wereldeconomie en het afnemen van beperkende maatregelen in de horeca, herstelde de vraag naar frites ook razendsnel. In de tweede helft van 2022 verwerkte de industrie steeds recordhoeveelheden aardappelen.

De door de herstellende economie en de situatie in Oekraïne ontstane tekorten op allerlei markten, zorgden er voor dat de prijzen snel begonnen te stijgen, zo ook de kosten voor de teelt en verwerking van aardappelen. In de loop van december heeft de Werkgroep Consumptieaardappelen van de NAV weer een inschatting gemaakt van de kostprijs voor het nieuwe seizoen. De kostprijs voor het teeltseizoen 2022 had al een flinke stijging laten zien. De berekeningen van de WCA voor 2023 lieten zien, dat die kosten stevig door stijgen. Zat de kostprijs voor fritesaardappelen op kleigrond maart/april uit de schuur geleverd voor 2022 op 23,7 cent/kg, voor seizoen 2023 zit deze al op 27,4 cent/kg.

De NAV heeft afgelopen jaar twee keer overleg gehad met LTO, NAO en VAVI over allerlei zaken die in de aardappelketen spelen.

De noteringen voor aardappelen bij PotatoNL verlopen goed. Alleen kunnen transacties die de industrie doet via de handel buiten beeld blijven, omdat de telers vrijwel nooit hun transacties aan PotatoNL melden. De handel hoeft zijn transacties niet te melden en de industrie in dit geval ook niet, omdat de Landbouwbeurzen alleen de transacties met de teler noteren en dus niet de transacties van de industrie met de handel. De enige die hier iets aan kan doen, is de teler zelf. De POC heeft hier in de POC Tour ook ruim aandacht aan besteed.

De NAV neemt niet rechtstreeks deel aan de NEPG (North West European Potato Growers). Voor Nederland neemt VTA deel aan de NEPG bijeenkomsten. De NAV heeft wel regelmatig via het secretariaat contact met de NEPG over allerlei zaken, zoals de kostprijs. De NAV heeft in november deelgenomen aan de NEPG-vergadering en daar uitleg gegeven over de mogelijkheden van de producentenorganisaties in de nieuwe regelgeving. Vooral in Frankrijk is men zeer geïnteresseerd.

Opbrengsten zetmeelaardappelen onder druk door droogte

De zetmeelaardappelen vormen een dominante teelt voor de akkerbouwers op de Noordoostelijke zand- en dalgronden. De teelt kenmerkt zich door de nauwe teeltfrequentie van veelal 1 op 2. De laatste jaren is de teelt van aardappelen voor de vlokken- en fritesindustrie toegenomen. Mede door de lichte grond én de nauwe teeltfrequentie vormen grondgebonden ziekten als aardappelmoehed en wratziekte een gevaar voor de continuïteit. Ook de aanscherpende mestwetgeving met lagere bemestingsniveau 's en mogelijk vroege verplichte oogstdata vormen een bedreiging.

Het grootste gedeelte van de geteelde zetmeelaardappelen wordt geteeld op leveringsaandelen voor AVEBE, met aardappelfabrieken in Nederland te Ter Apelkanaal en Gasselternijveen. Daarnaast heeft AVEBE nog fabrieken voor de verwerking van zetmeel tot hoogwaardige derivaten en de winning van eiwit. Naast AVEBE wordt er een geringer deel geleverd aan de Duitse coöperatie Emslandstärke te Emlichheim. Dit bedrijf verwerkt ook aardappelen tot vlokken. De RIXONA fabriek te Warffum (GR) is een vestiging van AVIKO op het gebied van vlokken.

In de teelt van zetmeelaardappelen heeft een sterke focus gelegen op de bestrijding van aardappelmoehed middels resistente rassen. Ondanks het aanpassend vermogen van de aaltjes, dus de uitselectie en vorming van nieuwe fysio's, is de bedreiging van aardappelmoehed in Nederland goed beteugeld. Het verschil met het aangrenzende Duitse teeltgebied spreekt hier in het voordeel van Nederland, met het stringente beleid op opslagbestrijding, afdekplicht en verwerking van aardappelaafvalhopen en het rassenkeuzeonderzoek op het HLB laboratorium, zodat de bij de aaltjes passende resistente rassen worden geteeld.

De zetmeelindustrie heeft altijd concurrentie ondervonden voor het basis-zetmeel van de tarwe- en maïsverwerking. In de laatste decennia is de aardappelzetmeelindustrie er in geslaagd de afzet van duurder derivaten en eiwit zover op te voeren dat de aardappelprijs verdubbeld is. Ondanks deze rendementsverbetering zien we dat de gemiddelde bedrijfsgrootte in de Veenkoloniën de grootste van Nederland is.

Nieuwe bedreigingen voor het gebied vormen de genoemde mestwetgeving en extensiveringsplannen uit het GLB, maar zeker ook de toename van wratziekte. Akkers besmet met wratziekte mogen 20 jaar niet voor aardappelteelt gebruikt worden! De intrede van het nieuwe fysio '38' geeft ook een beperking in de beschikbaarheid van resistente rassen, die ook in de bufferzones geteeld moeten worden. De landbouw heeft met succes een aanscherping van de wettelijke bepalingen t.a.v. resistente rassen ook voor consumptie en vlokken bepleit. Ook geeft de trend van droge zomers druk op het opbrengend vermogen. Beperkingen op het gebruik van grondwater zorgen voor minder mogelijkheden voor beregening en een grotere afhankelijkheid voor de aanvoer van IJsselmeerwater. Tot slot is de aanvoorzekerheid van organische mest in dit relatief vee-arme gebied met alle overheidsplannen ook een punt van aandacht voor de NAV!

Hoge graanprijzen

Ook voor oogst 2022 hebben we te maken goed renderende graanprijzen. De graanprijs piekte in 2022 zelfs op €400/ton. De prijzen zijn hoger dan de kostprijs die we binnen de werkgroep Granen voor de teelt op klei hebben berekend.

De werkgroep Granen is eenmaal bijeengewees. Ook zijn de kostprijsberekeningen voor de granen geactualiseerd. De resultaten van die exercitie zijn te bekijken op de NAV-website. In het gepresenteerde overzicht op de website is ook ruimte om de eigen getallen in te vullen en tot een vergelijking te komen.

Suikermarkt gestabiliseerd

De teelt van suikerbieten heeft in de laatste decennia als geen ander gewas een genetische vooruitgang geboekt, waardoor er nu opbrengsten mogelijk zijn die voorheen door niemand voor mogelijk werden gehouden. Toch heeft de teelt de laatste jaren een behoorlijke financiële veer moeten laten als gevolg van het afschaffen van de suikerquotering in 2017, wat leidde tot een fundamentele prijsverlaging én het verbod op neonicotinoïden vanaf teeltjaar 2020, wat leidde tot verhoogde virusinfectie en opbrengstderving. Gaf het oogstjaar 2021 al een lichte kentering voor wat betreft de prijsvorming, de geopolitieke ontwikkelingen als gevolg van de Oekraïne-oorlog gaven internationaal gezien een

ander beeld van de suikermarkt. Grote suikerproducerende landen als India en Brazilië gebruikten als gevolg van de hoge olieprijs veel suiker voor de productie van bio-ethanol als bijmenging in de benzine. Gevoegd bij de droogte in ons deel van de wereld, waardoor Europees gezien de opbrengsten tegen vielen, leidde de marktsituatie tot een tekort op een Europese suikermarkt met een verdubbelde netto importbehoefte. De prijzen op de suikermarkt stegen dan ook in een jaar tijd van € 360 tot € 550 per ton suiker. Deze prijsstijging zal zich ook op de telersmarkt doorvertalen naar de bietenprijs. Indien deze prijsvorming vastgehouden kan worden én de suikerindustrie middels innovatieve producten in de biobased industrie deze prijs ook weet te realiseren, dan kan de teelt van suikerbieten haar belang in het bouwplan behouden! Belangrijk om te vermelden is dat de afschaffing van de suikerquotering bepaald geen winst voor de suikerproducenten in de ontwikkelingslanden heeft opgeleverd. In het afgelopen jaar is die import verder afgenomen en gehalveerd tot 50.000 ton op een totale import van 450.000 ton suiker.

Opbrengst uien valt tegen

Voor veel gewassen was 2022 wat de kg-opbrengsten betreft een prima jaar. Dit gaat niet op voor uien, daarvan was de opbrengst per ha met ca. 44,5 ton bijna 10% lager dan voor 2021 en daarmee minder dan we gewend zijn. En omdat het areaal met ruim 9% was gekrompen, komt de bruto-opbrengst van uien voor 2022 ca. 17% lager uit dan het voorgaande jaar. In de opbrengsten waren enorm grote verschillen te zien, tussen regio's, binnen regio's en zelfs in één perceel konden de verschillen groot zijn. Hier en daar

was er schade door de droogte in de zomer en ook een paar periodes met extreem hoge temperaturen hebben er geen goed aan gedaan. En in de nazomer waren er vooral in de kuststrook percelen met wateroverlast. Noord-Beveland bijvoorbeeld kreeg eerst met een lange periode droogte te maken en toen het eindelijk ging regenen waren de hoeveelheden zo groot dat de percelen blank stonden. Omdat er meer landen waren waar uien geteeld worden, die met lagere opbrengsten te maken hadden en de vraag naar uien goed was, liepen de prijzen op tot boven de 30 cent en uiteindelijk tot prijzen boven de 40 cent. De zakkende kosten voor containervervoer dragen hier volgens de exporteurs zeker aan bij. De uienteelt kenmerkt zich zo weer tot het ultieme vrije handelsproduct van de Nederlandse landbouw. Waarbij maar weer blijkt dat hogere prijzen geen beperking hoeven te zijn voor export

overzee. Vooral telers die nog een redelijke opbrengst hadden en een redelijke kwaliteit, konden een mooi rendement halen. Maar ook op financieel gebied waren de verschillen groot.

Wortelen en knolselderij

De peen- en knolselderijmarkt verkeert al jaren in een soort jojo-effect. Na dure seizoenen breidt het areaal wat uit en komen er meer gelegenheidstellers op de markt. Met als gevolg een overaanbod van product op een krimpende markt. In de wortelen was vooral het vroege areaal behoorlijk uitgedund en virusdruk zorgde gedurende het seizoen dat enkele percelen sneuvelden en overgezaaid moesten worden. Bij knolselderij bleek ook de beschikbaarheid van goed uitgangsmateriaal het areaal enigszins te temperen. Beide gewassen vragen intensieve koeling, en dat moet dan ook terugvloeien in de prijs. Daar er op deze beide markten veel telers ook koeling en verwerking hebben, zat ook hier het besef om de gemaakte kosten vergoed te krijgen er goed in. De opbrengsten waren ook hier heel gemiddeld, wat ook voor een positieve marktwerking zorgt. In bio-peen is echter een overaanbod wat hierdoor steeds meer op de gangbare markt zijn weg moet vinden. De grote verwerkers van industrie-peen die veelal in België gevestigd zijn dienen zich ook op de Nederlandse markt aan, vooral voor de onderkant van de productie. Dit legt ook een stevige basis voor de mindere partijen, die hierdoor goed hun weg vinden.

Vooruit met kwaliteit, duurzaamheid en innovatie

Smaller wordend middelenpakket en ongelijk speelveld

Naast de bekende onderwerpen zoals de erfmissiescan en de discussie over het belang van glyfosaat, wordt er druk gewerkt aan een Milieu Indicator Gewasbescherming (MIG) waarmee we kunnen aantonen hoe duurzaam we als akkerbouwer werken. De NAV vindt, dat de MIG een instrument moet worden dat binnen het GLB als eco-maatregel ingezet kan worden.

Om het bewustzijn over bodemgezondheid te vergroten is de Bodem-Scheurkalender uitgebracht en onder de akkerbouwers verdeeld.

Een versnelde toelatingsprocedure van laagrisico- en 'groene' gewasbeschermingsmiddelen, waar we in het Actieplan Plantgezondheid ook onze hoop op vestigen, lijkt nog een grote hobbel te zijn.

Mede door onze inzet is afgelopen voorjaar door een versnelde procedure voor een kleine wijziging van het middel Fandango, voorkomen dat dit fungicide dit jaar niet beschikbaar zou zijn.

Ook hebben wij ons ingezet voor een verlenging van de toelating van Bonalan, een van de weinige beschikbare bodemmiddelen voor de teelt van cichorei. Helaas is hierover nog weinig duidelijk geworden behalve dat het middel in 2023 nog wel beschikbaar is.

Duurzaamheid

Dit jaar heeft de werkgroep Duurzaamheid niet vergaderd. Afgelopen jaar is door de NAV, met wisselend succes, veel tijd besteed aan overleg met ambtelijke vertegenwoordigers van LNV voor het nieuwe GLB. Het goed inpraten van de landbouwvertegenwoordigers uit de Tweede Kamer lijkt de meeste vruchten af te werpen. Frustrerend is dat het niet gelukt is om niet-kerende grondbewerking, GPS-toepassingen, organische mesttoepassing en de toepassing van groene gewasbeschermingsmiddelen in de ecoregeling te krijgen. De bezwaren vanuit LNV en RVO tegen het opnemen hadden voornamelijk te maken met handhavingsproblemen. Ondanks het feit dat de NAV kon aantonen dat de handhaving ervan prima is

vorm te geven is, is het niet gelukt deze toepassingen nu al op te nemen. Wel is de toezegging gedaan dat dit in een later stadium aan de regeling zal worden toegevoegd.

Onderzoek en Innovatie

Het onderzoek wat door de BO Akkerbouw wordt uitgezet heeft al de nodige resultaten opgeleverd. De onderzoeksresultaten zijn te vinden bij www.bo-akkerbouw.nl onder het kopje 'Kennis en Innovatie' en dan kiezen voor een onderwerp. Ook wordt de kennis gedeeld via het nieuwe platform CRKLS (www.crkls.nl).

Ook voor onderzoek in 2024 kunnen weer onderzoekswensen worden doorgegeven aan de NAV.

Mogelijk nieuwe ruimte voor nieuwe veredelingstechnieken

Binnen de EU wordt onderzocht op welke manier (bepaalde) nieuwe veredelingstechnieken een wettelijke toelating kunnen krijgen. Men wil in principe af van de situatie dat technieken waarbij geen soort-vreemd DNA wordt toegevoegd, onder de GMO-wetgeving vallen. Hiervoor is een publieke consultatie gehouden waar ook de NAV een zienswijze voor heeft ingediend. De NAV steunt het beleidsvoornemen.

In november is het meerjarig CHIC-project afgesloten met een presentatie bij WUR. In dit project, met 7,3 miljoen gefinancierd uit het Horizon 2020 programma van de EU, hebben 17 bedrijven en universiteiten uit 12 landen samen gewerkt. Door aanpassing van het DNA van cichorei door middel van CRISPR-Cas is het mogelijk gemaakt om betere voedingsvezels en plantaardige ontstekingsremmers voor medicinale toepassing uit cichoreiwortels te produceren. Dit breed opgezette project met nuttige toepassingen moet in Europa de geesten rijp maken voor een toelating van deze veilige veredelingstechniek.

Regeldruk, schade en risico's beperken

Brede Weersverzekering

Het succes van de afschaffing van de assurantiebelasting voor de Brede Weersverzekering vertaalt zich in het bereiken van het plafond van het beschikbare subsidiebedrag van 17,5 mln. Mede door de gestegen prijzen van de producten is de maximale premiesubsidie over 2022 uitgekomen op 'slechts' 54 %. Dit zal het animo voor de verzekering niet vergroten, terwijl de steeds groter wordende weerrisico's dit wel vereisen.

Wildschade en Agrarisch natuurbeheer

Ook dit jaar is er weer regelmatig contact geweest over wildschade bij individuele leden. Het wordt eentonig, maar nog steeds gaan de provincies zeer verschillend om met het formuleren van beleid en de afhandeling van wildschade gevallen. Al in 2019 maakten wij melding van de opstelling van een rapport onder auspiciën van de Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) met daarin oplossingen hoe de afhandeling verbeterd zou kunnen worden. Helaas heeft dit nog steeds niet geleid tot de door de NAV gewenste en sterk bepleite landelijk uniforme, eenvoudigere en praktischere benadering.

Herhaalde oproep: omdat de drempel voor het gebruik maken van de schadevergoedingsregeling hoog is, wordt ten onrechte het beeld geschapen dat het met de wildschade wel meevalt. Het blijft daarom nog steeds belangrijk om schade te blijven melden ook als geen gebruik wordt gemaakt van de

vergoedingsregeling. Dit kan kosteloos! Melden helpt de NAV om bij de instanties meer aandacht te krijgen voor de problemen.

Waterschapsbelastingen

In juli heeft de NAV in een open brief aan de minister van landbouw gevraagd om de berekening van consumptieaardappelen en zetmeelaardappelen met oppervlaktewater vrij te geven in gebieden die tot nu toe golden als verbodsgebieden vanwege bruinrot-risico's. Ook hebben we gevraagd om ruimte in de vergoeringsregels met betrekking tot het inzaaien van groenbemesters tijdens de droogte.

Afgelopen jaar is er een internetconsultatie over het wetsvoorstel Wijziging waterschapsbelastingen geweest. Hierop heeft de NAV een zienswijze ingediend. Onze bezwaren richten zich in hoofdzaak op de verhoging van de kosten voor ongebouwd door de wijziging en de ruimte die waterschappen individueel gaan krijgen in de tariefstelling door de wijziging.

Mijnbouwschade

De schade als gevolg van gaswinning in Noordoost Groningen is een van de schandvlekken van de Nederlandse overheid. Te lang werden gedupeerden door de Nederlandse overheid in de kou gelaten. Om tot een krachtenbundeling te komen heeft de NAV in 2018 samen met de Nederlandse Melkveehouders Vakbond de Stichting Boerenbelang Mijnbouwschade opgericht. Het komende jaar moet het bestaansrecht voor de individuele belangenbehartiging van deze stichting duidelijk worden.

Samen met anderen

Vertegenwoordigingen

Naast de vertegenwoordiging in de Sectie Teelt, het bestuur en diversie commissies van de BO Akkerbouw (zie p. 11) is de NAV vertegenwoordigd in diverse andere overlegstructuren.

Platform Aarde Boer Consument (ABC)

De NAV werkt binnen Platform ABC (www.aardeboerconsument.nl) samen met de Nederlandse Melkveehouders Vakbond en een aantal maatschappelijke organisaties (de Boerengroep, De Vereniging voor Biologisch Dynamische Landbouw en Voeding, WILPF (een internationale vrouwenbeweging die zich ook met het beleid voor landbouw en voedsel bezig houdt)) en een aantal mensen die zich sterk betrokken voelen bij landbouw en voedsel. Het doel van Platform ABC is een toekomstbestendige landbouw met kostendekkende prijzen voor de boer en veilig en goed voedsel voor de consument en een leefbaar platteland in Nederland, Europa en de rest van de wereld.

Al deze organisaties en personen binnen Platform ABC gaan uit van de principes van voedselsoevereiniteit en pleiten voor een ander landbouwbeleid. Een beleid waarin de overheid zo nodig wil reguleren en zo nodig de markt zal beschermen. Als we als maatschappij de voedselproductie verder willen verduurzamen en hogere eisen aan de landbouw willen stellen, moeten de boeren daarvoor wel kostendekkende prijzen krijgen. En daarnaast moeten dan ook aan importproducten dezelfde eisen gesteld kunnen worden als er in de EU gesteld worden. Daarom zijn er ook leden van ABC actief in de bewegingen van Voedsel Anders

en de Transitie Coalitie Voedsel om daar ook het geluid van een ander landbouw- en handelsbeleid te laten horen.

Internationaal

Als gevolg van nog steeds de corona-problematiek zijn er het afgelopen jaar maar zeer beperkt fysieke contacten mogelijk geweest. Wat leden van het Europees Parlement betreft zijn de meeste contacten via de mail of telefonisch verlopen. Wel is er nog een overleg gevoerd met de Nederlandse afgevaardigde - en tevens rapporteur- namens de SGP in de landbouwcommissie, de heer Bert-Jan Ruissen. De NAV heeft op diverse beleidsterreinen schriftelijk input geleverd op ter visie liggende beleidsvoornemens van de Europese Commissie. Voorbeelden hiervan zijn op het gebied van Plantenziekten bestrijding als aardappelmoehed en wratiekte, toelatingsregime van gewasbeschermingsmiddelen en de verdere ontwikkeling van het landbouwbeleid. Het ziet er naar uit dat de internationale contacten met collega-vakbonden en de internationale politiek weer opgepakt kunnen worden in het aankomende jaar, te beginnen bij de congressen rondom de 'Grüne Woche' in januari te Berlijn.

Certificeringsoverleg

Het Akkerbouw Certificeringsoverleg is afgelopen jaar onder de vlag van de BO Akkerbouw viermaal bijeengewees. In de eerste vergadering zijn de voorstellen voor aanpassing van het VVAK besproken. De discussie in het overleg om het VVAK naast andere kwaliteitssystemen te leggen en te benchmarken loopt nog steeds. Met name de verwerkende industrie dringt erop aan om het VVAK aan te vullen met extra eisen. De NAV zet zich nog steeds in om het VVAK zo eenvoudig mogelijk te houden en zo er al extra eisen toegevoegd moeten worden, staan wij op het standpunt dat hier alleen aan meegewerkt kan worden als de extra kosten die hier uit voortvloeien voor de primaire producent worden betaald. Daarnaast loopt de discussie over de kwaliteit van compost nog steeds met de composteerders.

Samenwerking NAV met andere belangenbehartigers

Vakbonden

Iedere drie maanden vindt er afstemmingsoverleg plaats tussen afgevaardigden van de vier verschillende sectorale vakbonden. In het laatste half jaar van 2022 is dit overleg geïntensiveerd in verband met de bijzondere situatie in Nederland t.a.v. de stikstofproblematiek en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Sindsdien vindt er zo nodig wekelijks overleg plaats al of niet middels videocalls. Dit overleg behelst ook gezamenlijke meningsvorming zowel ten aanzien van de inhoud als de strategie. Deze samenwerking tussen de vakbonden is als uiterst vruchtbaar ervaren, zonder dat het de bedoeling is om tot een gezamenlijke koepel te komen. Ieder behoudt zijn zelfstandigheid.

VTA

De samenwerking met de Verenigde Telers Aardappelen verloopt via de werkgroep Consumptieaardappelen (WCA). Afstemming vindt plaats door middel van deelname door een lid van de WCA aan de bestuursvergadering van de VTA. Daarnaast wordt er gezamenlijk opgetreden richting Europees platform NEPG.

G8

Na de publicatie van de eerste 'kaartjes' (NPLG) brief van minister van der Wal, is er door de professionele belangen behartigers een hernieuwde samenwerking gevormd. Deze samenwerking heeft in eerste

instantie uitgemond in de grote demonstratie te Stroe. Naast de vier vakbonden zijn LTO Nederland, Agractie, FDF en DDB vertegenwoordigd in dit samenwerkingsverband, later aangevuld met Biohuis. De intentie van de aangesloten verenigingen was dat ieder op zijn eigen wijze, maar gecoördineerd zou samenwerken om weerstand te bieden aan de regeringsplannen en om alternatieven aan te bieden. Nadat 'verkenner' de heer Remkes door de regering was aangesteld heeft de voorzitter van LTO Nederland, Sjaak van der Tak, namens deze G8 de eerste bijeenkomst in Utrecht bijgewoond. Op een tweede bijeenkomst georganiseerd door de heer Remkes waren alle G8 partijen aanwezig. Richting Landbouwakkoord is de eenheid binnen de G8 echter onder druk komen te staan doordat minister Adema enkele partijen wel uitnodigde (LTO Nederland, Agractie en Biohuis), maar de andere niet. Aan de andere kant gaf FDF op voorhand aan geen onderhandeling richting Landbouwakkoord te willen starten. Het blijft zaak ons als boeren niet door het kabinet uit elkaar te laten spelen!

LTO Nederland

De meeste vormen van samenwerking wat LTO betreft vinden plaats met de vakgroep Akkerbouw en vollegrondsgroente. Met name de wekelijkse onderhandeling met LNV om tot invulling van het 7e Actieprogramma Nitraat en het GLB te komen. Door het frequente contact is er het afgelopen jaar geen separaat afstemmingsoverleg geweest. In de Noordelijke regio wordt er wel intensief samengewerkt in de problematiek rond de Waddenagenda 2050, de dijkversterking Koehool-Lauwersmeer in Friesland en de Oostpolder in Groningen.

Activiteiten NAV in de regio's in 2022

Vanwege de corona beperkingen heeft de NAV de regioavonden vervangen door webinars op 31 januari en 3 februari. Op deze avonden zijn de actualiteiten van een aantal voor akkerbouwers belangrijke onderwerpen toegelicht, zoals het mineralen- en gewasbeschermingsbeleid en de ontwikkelingen rond het nieuwe GLB.

Waddenagenda

De Agenda voor de Wadden 2050 (Waddenagenda) is in 2022 verder uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma. Dit UP zou in eerste instantie al in 2021 worden opgeleverd, maar liep vertraging op. Dit kwam voornamelijk doordat Aleid Dik, die namens de hele landbouw aan de gesprekken deelneemt, er op aan had gedrongen eerst duidelijke doelen te formuleren. Inmiddels is het UP praktisch klaar. De landbouw heeft ook een aantal doelen gesteld, waaronder het verder uitbouwen van de excellente productie, het bijdragen aan klimaat- en natuurdoelen en het betrekken van burgers bij de sector. Ook hebben wij het Initiatief Zoetwaterstrategie voor de landbouw in de noordelijke kleischil in het UP ingebracht. Het is de bedoeling dat deze strategie bouwstenen levert voor de integrale kustontwikkeling. De strategie behelst enerzijds plannen van de waterschappen om op het juiste moment de juiste hoeveelheid water op de juiste plek te krijgen en anderzijds voor de landbouw dat wij zo zorgvuldig mogelijk omgaan met het beschikbare zoetwater.

Er zijn in de Waddenagenda nog een aantal discussiepunten. Zo zijn de landbouw en de Waddenvereniging voorstander van enkele grote zoet-zoutovergangen i.p.v. vele kleintjes. Daarbij wordt gedacht aan buitendijks bij het Amstelmeer, een zoute tong in het Lauwersmeer en de Eems-Dollard. Gesprekken hierover worden voortgezet in 2023.

Al met al is de positie van de landbouw in de Waddenagenda veel beter dan in de oorspronkelijke tekst. Het driewekelijks overleg met de georganiseerde achterban van 13 organisaties (Agriport Wadden), waardoor Aleid Dik een gedragen mening kon inbrengen, heeft grote voordelen opgeleverd.

Regio Noord-Holland

In de regio Noord-Holland is het groeiseizoen goed verlopen en waren de opbrengsten goed. Tom Koenraadt vertegenwoordigt de NAV in de stuurgroep Chitwoodi.

Regio Noord-Klei

In de regio Noord (klei) heeft de NAV weer op veel vlakken haar stem laten horen.

In Groningen is de strijd om de ruimte ook gaande. Zo heeft de provincie Groningen de Oostpolder aangewezen voor de uitbreiding van de Eemshaven en voorkeursrecht gevestigd op de gronden in de Oostpolder. De NAV heeft een zienswijze ingediend op deze plannen. Immers landbouwgrond is geschikt voor duurzame landbouw en moet landbouwgrond blijven. Inmiddels wordt er gewerkt aan een Landbouw Effect Rapportage (LER), waarin de landbouw de heer Remt Meijer heeft aangedragen om de boerenorganisaties te vertegenwoordigen.

De Provincie Groningen heeft de NAV uitgenodigd om een reactie te geven over de landbouwnotitie. Hier hebben wij duidelijk gemaakt dat in het kader van de NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) er te weinig aandacht is voor het verdienmodel van de individuele agrarische bedrijven. De NAV heeft ook een zienswijze ingediend over de Omgevingsvisie van de gemeente Het Hogeland. Hiervan zijn een aantal zaken overgenomen in de definitieve versie.

Voor de landbouwtransitie in Groningen blinken veel plannen uit in aandacht voor natuur en milieu, waar aandacht voor voedselproductie, het economisch belang van de sector en bedrijfsontwikkeling er maar zeer beperkt is. Het gebrek aan kennis van veel betrokken ambtenaren over landbouw is opvallend. We hopen vanuit de wel aanwezige interesse sturing te kunnen geven.

Voor het beheerplan N2000 Lauwersmeer is deelgenomen aan de evaluatie. Naast landbouworganisaties waren ook de gemeenten, waterschappen, Staatsbosbeheer en natuurkenners betrokken door de provincie Groningen. Totaal 17 personen zijn bij dit proces betrokken, waarvan de landbouw door twee personen werd vertegenwoordigd. Samen met de andere vertegenwoordiger hebben we geprobeerd de impact van de conclusies en aanbevelingen op de landbouw zo gering mogelijk te maken. Dit is redelijk gelukt maar de natuurlobby zal, net als bij andere plannen, blijven zagen aan de poten van belanghebbenden zoals vissers, recreatieondernemers, defensie en boeren.

In Friesland is Gerlof Bergmans namens de NAV en vijf andere landbouworganisaties toegetreden tot de PCLG, de provinciale commissie landelijk gebied. Deze commissie adviseert Gedeputeerde Staten over de uitvoering van het beleid betreffende het landelijk gebied. Hierbij is één van de twee zetels van LTO overgenomen. Ook Provincie Fryslân worstelt met de claim op de ruimte en de opgaven vanuit het NPLG. Verwacht wordt dat er veel gevraagd wordt van de landbouworganisaties in de komende jaren als via gebiedsprocessen oplossingen worden gezocht voor deze opgave.

De NAV was vertegenwoordigd in de stuurgroep van Schoon erf schoon water, een DAW project (Deltaplan Agrarisch Waterbeheer) om erfemissie te reduceren. Hierin konden akkerbouwers in Friesland advies en subsidie krijgen om hun erf aan te passen.

In verschillende gebiedsprocessen heeft de NAV ook bijgedragen. In de gebiedsontwikkeling Franekeradeel Harlingen wordt de vinger aan de pols gehouden ten aanzien van de uitvoering. De ruilverkaveling bevindt zich momenteel in de fase van kavelaanvaarding en nut bepaling. In de Dongeradelen is ook een gebiedscommissie opgestart, met daarin verschillende instanties o.a. NAV, NMV en de Waad Roane namens de agrarische sector. De winning van aardgas gaat vervelende gevolgen geven voor de agrarische sector en inwoners van dit gebied als gevolg van de beoogde bodemdaling. Zaken als schade aan gebouwen, veranderen van grondwaterpeilen, verzakte drainage en toenemende druk van zoute kwel. De NAV hoopt ook hier een bijdrage te kunnen leveren de overheid door voortschrijdend inzicht de juiste beslissingen voor dit gebied te laten nemen.

Regio Noordoost

De regio Noordoost had relatief veel last van de droogte in de zomer. Problemen met grondgebonden ziekten in aardappelen nemen toe, zoals beschreven bij de paragraaf Zetmeelaardappelen. Namens de NAV neemt Johan Koop deel aan de stuurgroep AM.

Regio Midden

Ook dit seizoen kende weer een grillig verloop wat het weer betreft. Het voorjaar begon met redelijk weer en de diverse gewassen zijn redelijk op tijd en doorgaans onder goede omstandigheden in de grond gekomen. In de loop van het seizoen zijn er af en toe zeer droge periodes geweest en in de loop van de zomer ook weer her en der een hittegolf. In Flevoland zijn de droge periodes, voordat het echt grote schade zou gaan geven, weer afgewisseld met periodes met regen. Hoewel het zeker geen ideaal groeiseizoen was, kunnen we over het algemeen spreken van goede opbrengsten en bij granen en suikerbieten her en der zelfs gigantische opbrengsten. De uien waren de uitzondering met vaak ronduit tegenvallende opbrengsten. De graanprijzen waren in 2022 goed en doordat de droogte elders in omringende landen en in Oost- en Zuid-Europa wel duidelijk tot forse schade heeft geleid, zijn de prijzen ook van de andere gewassen acceptabel.

De grootscheepse renovatie van vrijwel het hele windmolenbestand in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland begint nu toch flink te vorderen. Oude windmolens zijn voor een deel al afgebroken en een aantal van de nieuwe en grote turbines draaien al weer. Nog niet overal zijn de plannen al even ver gevorderd.

Regio Zuid/Zuidwest

Het voorjaar startte onder goede omstandigheden. Enkele felle buien zorgen echter weer voor opkomstproblemen in de zaaigewassen, welke het hele jaar terug te zien waren.

De gehele zomer viel er in regio Zuid/ Zuidwest minder regen dan in de rest van Nederland, wat samen met lokaal het gebrek aan zoet water heeft geleid tot lage opbrengsten van aardappelen uien en suikerbieten. Toen het eind september toch ging regenen kwamen de hoeveelheden water weer met grote mate. Dit had lokaal tot gevolg dat er weer rot in de aardappels ontstond. Suikerbieten gingen weer groeien en het suikergehalte daalde tot ruim onder 16 %. Doordat het de hele herfst erg nat was, zijn de oogstomstandigheden ook erg slecht geweest en toen het begin december begon te vriezen stonden er naar verhouding ook nog erg veel suikerbieten op het land, die onder de Cosun vorstregeling onder grote korting moesten worden afgeleverd. Een opsteker was wel dat de opbrengsten van de granen dit jaar erg goed waren en samen met de nog steeds hoge prijs heeft dat de slechte opbrengsten van de rooivruchten enigszins goed gemaakt. Als gevolg van de sterk gestegen kostprijs zijn er voor komend jaar grote veranderingen op het gebied van verschillende gewassen. Graszaden krimpen tot wel 40 % in areaal. Ook

het contracteren van cichorei gaat erg moeizaam. Voor veel telers is het van deze beide gewassen een optelsom van de laatste jaren om de beslissing te nemen toch granen in te zaaien. Vanwege het nieuwe GLB zijn andere bepaalde teelten ook in trek, vooral luzerne en bonen. Zodoende zal de komende jaren de gewas diversiteit weer behoorlijk veranderen.

Naast de algemene webinars voor de leden hebben we samen in het Zeeuws Landbouw Collectief een informatieavond gegeven over het nieuwe GLB en de stikstofproblematiek. Een drukbezochte avond met een vurige discussie, waarin ook de aanwezige gedeputeerde van landbouw zich goed heeft laten horen.

Tot slot

Ledendag

Op 1 juli heeft de NAV een ledendag gehouden in Noord-Holland. We begonnen met een excursie bij Vertify (voorheen proeftuin Zwaagdijk), gevolgd door een discussiemiddag bij Leven van de Wind. Daarna was er nog een gezellige barbecue. De dag was een goede gelegenheid om weer eens bij elkaar te zijn na twee coronajaren en gaf zowel veel gezelligheid als goede inhoudelijke gesprekken.

PR en ledenwerving

In 2022 is niet actief aan ledenwerving gedaan. Wel heeft de NAV een symposium gesponsord en geleid op de ATH. Het ledenaantal is ongeveer gelijk gebleven.

Bestuur

In principe kent de NAV een brede bestuurlijk opbouw van enerzijds thematische werkgroepen als klimaat, duurzaamheid, markt- en prijsbeleid en gewasbescherming. Daarnaast thematische werkgroepen op basis van gewassen, zoals de aardappelwerkgroepen, suikerbieten, granen en eiwitgewassen. Ook kent de NAV regionale vertegenwoordiging in de vorm van regio besturen voor Zuid, Midden, Noord-Holland Noord en Noordoost (valt samen met de werkgroep zetmeel aardappelen). In principe is er een koppeling tussen iedere werkgroep en een lid van het dagelijks bestuur van de NAV. In alle werkgroepen kunnen te allen tijde nieuwe leden welkom geheten worden. Het blijft toch een moeizaam proces om in een kleine vereniging als de NAV alle posities bezet te houden. Er is altijd wel druk om te beperken tot hoofdzaken, immers 'In der Beschränkung zeigt sich der Meister'. Maar aan de andere kant valt er juist op de details van de randvoorwaarden veel winst voor de leden te behalen.... Ook de bezetting van het dagelijks bestuur is minimaal. Gelukkig konden we ook dit jaar nog een beroep doen op twee 'vrijwillige' bestuursleden die na afgetreden te zijn toch nog als volwaardig bestuurslid fungeren tot er daadwerkelijk opvolging is. Het dagelijks bestuur bestond in 2022 uit voorzitter Teun de Jong, vicevoorzitter Hans van Kessel, penningmeester Henk Janknegt, Sjoerd Heestermans en onze 'bonus' bestuurders Kees van Dijk en Keimpe van der Heide. Vanuit de regio Zuid hebben Huub Remijn en Ard van der Spek het afgelopen jaar 'warm gelopen' door een aantal bestuursbijeenkomsten bij te wonen.

Personele zaken

Ook in 2022 heeft de NAV samen gewerkt met zelfstandige adviseurs tot het uitoefenen van specifieke taken. De boekhouding en administratie werd verzorgd door Braber Administratie uit den Bommel. Het secretariaat werd weer uitgeoefend door Nathalie van der Vliert uit Spijkenisse. Deze twee uitvoerende ZZP'ers worden aangestuurd door onze beleidsadviseur Aleid Dik. Aleid heeft mede daarvoor ook de informele titel van directeur. Het brede pallet aan vaardigheden die Aleid Dik bij de NAV inbrengt geeft een verdieping aan het werk dat de bestuurders van de NAV kunnen leveren. De genoemde vaardigheden houden wel in dat Aleid Dik ook vaak door andere partijen en overheden gevraagd wordt om commentaar. Dit legt dan wel weer beslag op haar tijdfactor, waarvoor door de NAV is gecontracteerd. Voor het werk binnen de Waddenagenda 2050 is in 2022 additionele financiering gekomen buiten het contract met NAV om. Naar de toekomst heeft de NAV zorg om het huidige niveau aan inzet te kunnen blijven leveren.

